

ישא ברכה

**יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבקהילת "מקור חיים" יע"א
בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א**

להצלחת דן בן חנה וזוג' עכב"ב-לבריאות שמירה עליונה והרמת קרן המזל וכט"ס לעד אכי"ד

גליון מס' 456

ערש"ק פרשת "יתרו", י"ז שבט תשע"ה

מימוש האוצר!

נתאר לעצמנו, יהודי יקר ושמו חיים, כבר משחר נעוריו, סבל מעוני ודחקות גדולה, כבן למשפחה בת עשרים נפשות, אשר ביום היה מה למרוח על הלחם- נחשב כמעט ליום טוב, ואם נוספה למנה כוס חלב, אזי השמחה היתה בעיצומה. גם בעת שזכה לבנות את ביתו, ועולליו שאלו ללחם, המרשם הידוע לא הפקיר את מקומו. והנה ביום מן הימים, כאשר בכיסו מעט פרוטות השמורות למלחמת הקיום היום יומית, הבחין בזוית עינו בהגרלה על סך מיליון שקלים. "אני מסתפק אפילו במעשר..." הרהר בליבו כשהדמיון כנחל שוטף מכה בו, תנסה אולי הגיע עת לבוא הגואל... ממחשבה למעשה קנה את הכרטיס בתקווה שהממרח שלא יכסה היום בשכבה דקה מן הדקה את הפרוסה, יהיה שליח ההשגחה, לסעודות דשנות כמו בחלומות. והמציאות שאכן עולה על כל דמיון אכן הביאה בכנפיה את הבשורה המרנינה, אכן הורם קרן מזלו ובן יום הפך לעשיר- המיליון! להצעות הרבות שזרמו לפיתחו להשקעות נכבדות שיכולים להכפיל ולשלש את הונו דחה על אתר, אין הוא מתכוין להתנהג בחופזה, יקח לו זמן עד שיבוא לידי קבלת החלטת מה יעשה וכיצד ינהג. בינתיים החליט להמשיך לנהוג כבימים ימים, אותה פרוסה דקה וימים בלי אף ממרח, הכרטיס אכן זכה. אולם, עדיין שמור הוא בכספת עד שתבוא העת הנכספת, ילדיו עדיין עם אותם תיקים ישנים ובגדים בלויים, ואם זוכים הם לממרח בפרוסה ולכוס חלב גדושה היום עבורם נחשב ליום חג... כך התארכו הימים והתאחדו לחודשים ואף לשנים, רגע לפני מותו לחש באוזני מכריו, "החלטתי מה לעשות בכרטיס, ואיפה להשקיעו". האוזניים הכרויות והלבבות הנירגשות שחיו כל העת למוצא פיו, לא זכו לשמוע את הסיום המרטיט, ליבו נדם ועימו ההחלטה שנשארה גנוזה לה עד עולם... אחים יקרים, במה הדברים אמורים? בפרשתנו קוראים לנו על אותו מעמד נפלא, בו זכינו להפוך לעם הסגולה- העם הנבחר שהתורה הקדושה שקדמה לבריאת העולם ניתנה לנו במתנה מעת בורא עולם! העולם נדם, חמור לא נער וציפור לא צייצה, החולים התרפאו כאחת וכולם כולם היו עדים, למעמד הנפלא בו הוכרז קבל עם ועדה, עם ישראל מקבל את התורה! די לנו אם נזכיר ונזכור את דבריו הנפלאים של הגאון רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל בספרו "נפש החיים" וז"ל: "שכמו שבעת הבריאה, בה נאצלו ונבראו כולם, כן מאז, היא נשמתם וחיותם וקיומם על סדר מצבם, ובילתי שיפעת אורה בהם, כל רגע ממש להאירם להחיותם ולקיימם, היו חוזרים כולם לתוהו ובוהו ממש!". אכן כן כמעט אין לנו מושג עד כמה נפלאה היא המתנה לה זכינו, אך בל נהיה חלילה כאותו עני מרוד ושמו חיים, שאכן זכה בהגרלה אך אותה לא מימש, וגם אם זכינו לקבוע עיתים לתורה, הרי כלל נקוט בידינו "אוהב כסף לא ישבע כסף". זהו המבחן עבורנו אם באמת אוהבים לנו מכירים ומוקירים את המתנה הנפלאה, בזאת ניבחן, האם חושבים לנו כל העת כיצד והיאך ניתן להוסיף במטמון שלא יסולא, התורה הקדושה שנותנת לנו חיים ולכל הבריאה כולה, בעולם הזה ובעולם הבא ולא רק במחשבה אלא העיקר במעשה- להוסיף עוד ועוד זמן זמנים טובא לאור באור החיים פני אלוקים חיים!

כל יהודי יהלום!

ראובן הוא יהלומן מקצועי. היום הוא שמח במיוחד. עשרה יהלומים יקרי ערך, נקיים ומבריקים נמצאים בכיסו. זמן רב לקח לו להשיגם. הוא מגיע לביתו ומוציא מכיסו את האוצר היקר. הוא סופר את היהלומים אחד אחד במתינות ובהירות, והנה לתדהמתו הוא מגלה שחסר לו יהלום אחד. כנראה שנפל מכיסו בלא משים. ראובן ממאן להתנחם. הידיעה שנשארו עדיין ברשותו תשעה יהלומים נדירים אינה מנחמת אותו. האבידה היקרה ממלאת את כל חלל ליבו. במה דברים אמורים? בפרשתנו אנו קוראים על המעמד האדיר - מתן תורה. אירוע נדיר שאין לו אח ורע בכל תולדות האנושות כולה. לפני המעמד הנשגב הקדוש ברוך הוא ישתבח שמו לעד מצוה ומוהיר כאחד שאין לגעת בהר סיני כלל במשך כל זמן המעמד ההיסטורי. "השמרו לכם עלות בהר ונגוע בקצהו, כל הנוגע בהר מות יומת. לא תיגע בו יד כי סקול יסקל או ירה יירה אם בהמה אם איש לא יחיה". המעמד המרגש והחשוב החל. תקיעות שופר ותימרות עשן מילאו את חלל האויר. הקדוש ברוך הוא ישתבח שמו לעד חושש פן ירצו לעלות או לגעת בהר, ולכן הוא מצוה את משה רבינו "רד העד בעם פן יחרסו את ה' לראות ונפל ממנו רב". ורש"י הקדוש זיע"א מפרש וכותב (ד"ה) ונפל ממנו (רב) "כל מה שיפול מהם ואפילו הוא יחידי חשוב לפני רב". עכ"ל. כל יהודי הוא יהלום, יהלום נדיר שאין כדוגמתו. גם אם חלילה יפול או ינזק יהודי אחד, החלל יהיה גדול, ההפסד יהיה מרובה. נדע להעריך ולכבד, לייקר ולרומם כל יהודי, ועל ידי זה נזכה לטובה ולברכה ולגאולה השלימה.

זמני כניסת השבת ויציאת השבת

	כניסת שבת	יציאת שבת	רבנו תם
ת"א	16:57	17:57	18:31
י-ם	16:42	17:56	18:36
חיפה	16:47	17:56	18:33
ב"ש	16:03	17:58	18:36

הפטרה: בשנת מות

מיטעמים לשבת

"והודעת להם את הדרך לכו בה ואת המעשה אשר יעשו" (יה,כ)
את הדרך - זו גמילות חסדים (בבא מציעא ל:). גמילות חסדים אנו לומדים מאיזבל שהיה ביתה סמוך לשוק, וכל חתן שהיה עובר, היתה יוצאת מביתה ומצלצלת בכפיה ומקלסת בפיה ומהלכת עשרה צעדים. וכל מת שהיה עובר בשוק היתה יוצאת מביתה וממחה בכפיה ומקוננת בפיה ומהלכת אחריו. וניבא עליה אליהו ז"ל ואמר: "הכלבים יאכלו את בשר איזבל בחלק זרעאל", והאברים שהיו גומלי חסד לא שלטו עליהם הכלבים וניתנו לקבורה שנאמר (מלכים ב,ט,לה): "וילכו לקברה ולא מצאו בה כי אם הגולגולת והרגלים וכפות הידים" (פרקי דרבי אליעזר פרק יז).

(תורת הפרשה)

"במשך היובל המה יעלו בהר" (יט,יג)
כתב המשך חכמה זצ"ל: המטרה היתה אז לעקור מבני ישראל את כל מיני המחשבות האליליות ולנטוע בהם את האמונה הטהורה, כי שום נברא בעולם אין בוא קדושה כשלעצמו, אלא רק על ידי הבורא יתברך שהוא משפיע קדושה על העולם. כדי שלא יהיו בני ישראל סבורים, כאילו יש בהר סיני גופו איזו קדושה ועל כן נותנים עליו תורה - אמר הקדוש ברוך הוא, שמיד לאחר קבלת התורה יחזור הר סיני להיות הר פשוט, אשר חיות ובהמות ירעו בו. קדושתו של הר סיני לא תהא אלא כל זמן שהשכינה תשרה עליו... (מעיינה של תורה)

את יום השבת בששת ימי המעשה, כדי שתוכל לקדשו. הזהיר, שיסדר האדם עסקיו בימי המעשה באופן שיוכל להסיח דעתו מהם ביום השבת". (מעייין השבוע)

"זכור את יום השבת לקדשו" (כח)

כתב הרב "שפתי כהן" זצ"ל: "השבת", בה"א הידיעה, הכוונה היא לעולם הבא, יום שכולו שבת. ומי שטרח בערב שבת, כלומר בעולם הזה שנמשל לימות החול, יאכל בשבת, יתענג על ה' לעתיד לבוא. וזהו שנאמר: "זכור את יום השבת", תמיד תשים לנגד עיניך את הידיעה שעתידי אתה לנחול את העולם הבא, ותשתדל "לקדשו", כלומר לקיים יותר ויותר מצוות, תסגל מצוות ומעשים טובים ותשלים את כל יעודך בעולם, ואז תזכה שהעולם הבא יהיה בבחינת "שבת לה' אלוך", שתשב בו ועטרך בראשך, ותהנה מזיו השכינה! (מעייין השבוע)

"זכור את יום השבת לקדשו" (כח)

כתב רבינו אליהו די וידאש זצ"ל בספרו "ראשית חכמה", כי קדושת השבת מרוממת ונשגבה, ומי שחי בימות השבוע חיי חולין, לא יכול להפוך עורו ולקלוט משיפעת קדושת השבת ולחוש בנועמה. על כן אמרה התורה "זכור את יום השבת" גם בימות החול, להתכונן לקראתו בתוספת תורה וקדושה, ואז - אם "ששת ימים תעבוד" את ה' ותתעלה, אזי תגיע לכך ש"ביום השביעי שבת לה' אלוך", תזכה בשבת לקבלת פני השכינה ולנועם קדושת שבת המלכה! (מעייין השבוע)

"לא יהיה לך אלוקים אחרים" (כג)
פירש רבינו מנחם עזריה מפאנו זצ"ל: מי שעובד לקדוש ברוך הוא אלוקי האמת מתעלה בקדושה וטהרה, מתקדש במצוות ומזדכך בתורה, ובונה את קומתו הרוחנית ברמ"ח אברי מצוות העשה עד היותו "קומה שלימה", מאירה ומזהירה. זאת רמזו לנו חז"ל באומרים: עתיד הקדוש ברוך הוא להנחיל לכל צדיק ש"י עולמות, שנאמר "להנחיל אוהבי יש, ואוצרותיהם אמלא". הצדיק - מלא וגדוש הוא בטובה ובברכה, אישיותו בנויה, הריהו "שי". לעומתו, העבודה זרה היא הבל וריק, ועובדיה ריקים ומופרכים. "וילכו אחר ההבל - ויהבלו", הפכו עצמם הבל הבלים, חסרי תוכן, רדודים ונבובים. זהו שנאמר "לא יהיה לך אלוקים אחרים". כלומר: לא תהיה לך כל מצאיות והויה, תהיה כאין וכאפס, ריק וחלול, אם תעבוד אלוהים אחרים! (מעייין השבוע)

"לא תשא את שם ה' אלוךך לשוא" (כז)

כתב הרב "ראשית חכמה" זצ"ל: הביאור הפשוט הוא, שלא יהיה שם שמים שגור בפי האדם להשתמש בו "לשוא" - כלומר לכל מיני טטויות ודברי הבאי המזדמנים לו לאדם. ולא יוציא שם שמים מפיו אלא לדברים שבקדושה בלבד, ובהכנה ראויה! (מעייין השבוע)

"זכור את יום השבת לקדשו" (כח)
פירש רבינו עובדיה ספורנו זצ"ל: "היה תמיד זוכר

מוקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

פרשתינו, פרשת מתן תורה היא. ובה - מצות השבת. על שני הדברים כאחד, יובא הסיפור הבא. מורנו הגאון רבי עזרא עטייה זצ"ל נתייחם מאביו בהיותו נער צעיר. אחיו ואחותו הגדולים היו נשואים ופירנסו את משפחותיהם, ועול פרנסת הבית נפל על כתפי הרבנית עליה השלום. רבי עזרא שקד באוהלי התורה, ובכשרונותיו הברוכים התעלה בלימודיו לשמחת לב אימו. רק דאגה אחת האיבה את ליבו: עוניה ודחקה של אימו האהובה. ערב שבת אחד לא היתה בבית ולו פרוטה אחת, ולא היה במה לקנות את צרכי השבת. הבן - עזרא, ניסה להשיג כסף בדרכים שונות, ולא עלתה בידו. קודר ועצב ישב, אובד עצות. פנתה אליו אימו ושאלתו: "בני יקירי מחמד עיני, מדוע אינך עולה לבית המדרש, ללמוד?". ענה הבן: "איך אוכל ללכת, ובבית אין פרוטה, ולא השגתי מאומה, והשבת ממשמשת ובאה!". אמרה לו האם: "אל דאגה! עליך ללמוד תורה, ותו לא. ישועת ה' תבוא במהרה, והבוטח בו - חסד יסובבנו". קם הבן, ועלה לבית המדרש. כיון שפתח את ספרו נשכחו ממנו הדאגות והמצוקות, ועולם של אור וזוהר נפרש בפניו. ים התורה ובו מרגליות ופנינים, אותם דלה בעיונו וחרו בפלפוליו. בשעה מאוחרת מאוד נזכר שערב שבת היום, והשבת עומדת להכנס, ובבית אין כל! בנקיפת לב מיהר לביתו והנה השולחן ערוך והתבשילים מוכנים. אימו סיפרה לו בשמחה כי ישועת ה' אומנם באה והיא מצאה עגיל זהב אותו ענדה בחתונתה, מכרה אותו, ובדמיו הכינה את השבת! אך הדוחק בבית המשיך, והיה ללא נשוא. בצער רב נאלץ הנער לצאת מאהלי התורה ולעסוק לפרנסתו, ולהיות לשוליה של נגרים כדי לפרנס את אימו. שמע זאת הגאון רבי עזרא הררי רפול זצ"ל, ראש ישיבת "אוהל מועד", פנה אליו ואמר לו: "בוא ללמוד בישיבתי ודאגת פרנסתך עלי". בכך הציל את אחד ממאורות יהדות ארם צבא, זכה וזיכה את הרבים! (מעייין השבוע)

חז"ל אמרו, שהעולם הזדעזע כאשר הקדוש ברוך הוא אמר "לא תשא את שם ה' אלוךך לשוא, כי לא ינקה ה' את אשר ישא שמו לשוא". ישנם אנשים הנוהגים להקל ראש באיסור חמור זה, ונשבעים כלאחר יד. והתורה מעידה, שהקדוש ברוך הוא מעניש ולא מוותר על איסור זה! מעשה שהיה בימי הגאון רבי יהודה בן עטר זצ"ל, אב"ד העיר פאס שבמרוקו, אבי סבו של ה"אור החיים" הקדוש, אשר חי לפני כשלוש מאות שנה. שמו של רבי יהודה היה נערץ בפי כל ושימעו הגיעה עד לטוניס הרחוקה. שם התגורר יהודי אחד, שנהג ללוות כספים מערבי אמיד, לסחור בהם ולחלוק עמו ברווחים. פעם אחת העניק לו הערבי סכום גדול. פחו עליו יצרו, החביא את הכסף בין כדי היין שבמרתפו והכחיש את קבלתו. תבעו הערבי לדין לפני הדיין, והאיש עמד בהכחשתו. הודיעו הדיין שהוא חייב להישבע על כך, והערבי תבע שהוא ישבע בשמו של רבי יהודה בן עטר. הורה היהודי "היתר" לעצמו לרמות את הנוכרי ולהישבע לשקר. הערבי שב לביתו המום ודואב, והיהודי פנה לחגוג את הריוח הקל שלו. הוא קרא לידידו ומכרו למשתה יין, נטל בידו נר וירד למרתף להכין את המשקה. מזג את היין לקנקנים והעלה אותם אל הבית, בהשאירו בנתיים את הנר הדולק. הלהבה אחזה במדף העץ, והגיעה למטען גופרית שהיה מאוחסן במרתף. הלהבה עלתה ופרצה אל הבית, והאיש ובני משפחתו עם כל רכושם ניספו בשריפה שפרצה. הערבי ראה בכך, במוחש, אצבע אלוקים. הוא אומנם הפסיד את כספו. אבל היהודי לא ניקה משבועת שקר! הוא עשה את דרכו לעיר פאס, כדי להודיע לרבי יהודה בן עטר מה עלה בגורלו של היהודי שנשבע בשמו לשקר, ולתת לו מתנת הערצה. רבי יהודה מיאן ליהנות מן המתנה, שככלות הכל באה כתוצאה מאסונו של יהודי, וחילק את כל הכסף לעניים. מעתה, הלא הדברים קל וחומר: ומה אם מי שנשבע בשמו של צדיק נענש כך, הנשבע לשקר בשמו של מלך מלכי המלכים - על אחת כמה וכמה! (מעייין השבוע)

והייתם לי סגולה

**יראת שמים - סגולה ליראת שמים, לימוד משניות סדר טהרות.
יראת שמים - סגולה ליראת שמים לשפוך את מי הנטילת ידיים של שחרית.**

(סגולות רבותינו)

מדברי ראש הישיבה הרה"ג ר' יוסף מוגרבי שליט"א

זינוך הבנים

מסירות מולידה תוצאות

בספר חינוך הבנים הביא את הנאמר במדרש: "נוצר תאנה יאכל פריה ושומר אדוניו יכובד" (משלי כז, יח) - אין הקדוש ברוך הוא מקפח שכר בריה. בכל מקום שאדם יגע ונותן נפשו על הדבר, אין הקדוש ברוך הוא מקפח שכרו. רצונך לידע, שלמה בנה בית המקדש שנאמר (מלכים א ו, יד): "ויבן שלמה את הבית ויכלהו". בשביל שנתן דוד נפשו על בית המקדש שנבנה שנאמר (תהילים קלב, א): "זכור ה' לדוד את כל עונותו, אם אבוא אל אהל ביתי וגו', אם אתן שנת לעיני וגו', עד אמצא מקום לה' משכנות לאביר יעקב". ולא קיפח הקדוש ברוך הוא שכרו אלא הכתיבו על שמו (תהילים ל, א): "מזמור שיר חנוכת הבית לדוד". "לשלמה" אין כתוב כאן "לדוד", וזהו "נוצר תאנה יאכל פריה". וכן אתה מוצא במשה שנתן נפשו על ג' דברים ונקראו על שמו ואלו הן: דינים תורה ומשכן (במדבר רבה יב, יא). למדנו מדברי המדרש עד כמה צריך לאדם למסור נפשו למצוות, וכמה ריוח מרויח הוא ממסירות נפש. ומימלא מובן עד כמה צריכים ההורים למסור נפשם למען חינוך בניהם, ומובטח להם שאם יעשו ככל שביכולתם במסירות נפש לחינוך הבנים, יזכו לפירות עסיסיים וטובים, דהיינו שיזכו לבנים מבורכים בתורה ויראה ומידות טובות.

מציאות ועובדה היא בשטח שכאשר הילדים קולטים מסירות נפש של ההורים הרי שזה נחקק במוחם ובליבם לדורות ואשרי המרבה להשאיר לילדיו "זכרונות מתוקים" מעין אלו.

שלום בית

הפעם אני צודק! - אני צודקת! אין זו סיבה למחלוקת

בספר שלום בית הביא מעשה: בערב פסח היו הגבאים עוברים מבית לבית לקבלת "קמחא דפסחא" - מצות וצרכי החג עבור העניים. כשהגיעו לבית הצדיק רבי אברהם יהושע, מצאו את הרבנית טרודה בהכנות לחג וביקשו מצות לעניים. ראו בני הבית חבילת מצות עטופה במפית מונחת בפנינת החדר וחשבו שמיועדת לצדקה ונתנו אותה לגבאים. אלא שבחבילה היו מצות של "מצה שמורה" שהכינה הרבנית לרב לכבוד החג. כשהוברר לרבנית שהמצות האלו ניתנו לצדקה, נחרדה. מה לעשות? איך תספר זאת לבעלה הקדוש. לבסוף לקחה מצות פשוטות והנימה במקום השמורות והתנהגה כאילו לא אירע דבר, והרב רבי אברהם יהושע ערך את ה"סדר" במצות פשוטות. לאחר החג באו לפניו זוג להתגרש. שטח הבעל טענתו לפני הרב: אשתי מתעקשת להכשילני ב"מצה שרויה" (מאכל ממצה שהושרתה במים תחילה), ואילו אני נזהר בכך ואיני אוכל, אין לי אלא לגרשה. ציוה הצדיק לקרוא לרבנית ושאל אותה: הגידי את האמת: אלו מצות הנחת לפני ב"סדר"? שתקה הרבנית וחששה לגלות. הגידי בבקשה ואל תפחדי - ביקש הרב. לבסוף גילתה שהיו מצות פשוטות, ובדמעות בעיניה סיפרה כל מה שקרה. פנה הרבי לאותו איש המתאונן על אשתו ואמר: ראה בני, אני אכלתי מצה פשוטה והעמדתי פנים כאילו איני יודע ואיני מרגיש, כדי שלא לבוא לידי ריב חלילה. ואתה רוצה לגרש אשתך בגלל "מצה שרויה"? מיד נרגע האיש ונתפייס ויצא עם אשתו לשלום.

ברור לכולנו איך היינו מתנהגים במקומו של אותו צדיק. איזו מהומה היינו עושים על המכשלה שהאשה שלנו עשתה לנו? ואיך היו מגיבים החסידים והמחמירים? שומו שמים! והיינו מתעקשים שהפעם אין ויתורים אנחנו צודקים לא כן? מעשה זה ילמדנו מה עושים הצודקים כאשר הם צדיקים? ומעשי צדיקים נר לרגלינו ללכת באורחותיהם ולשמור עצמינו לקיים דבריהם וה' יעזרנו על דבר כבוד שמו.

אמרי שפך

רה"ק רבי ישראל מרוזין אומר: אין להתייאש משום יהודי: איזו נקודה כלשהי ביהודיות חייבת להיות גם אצל הרשע, דלי הנופל לתוך באר עמוקה, אפשר להוציא מן התהום, רק אם הוא קשור לחבל, חבל עבה או חבל דק, ובלבד שיהיה חבל. רה"ק רבי מרדכי מלכוניץ אומר: אדם מישראל - הריהו כדינר של זהב, גם אם לפעמים מעלה חלודה או מלוכלך ברפש, צריך לרוחצו ולמרקו ואז יחזור אליו אורו. רה"ק רבי פנחס מקוריץ אומר: בכל אדם יש דבר יקר, שאינו נמצא בשום אדם אחר. רה"ק רבי יחיאל מאיר ליפשיץ אומר: קל להיות מבין באבנים טובות ומרגליות, אולם קשה להיות מבין ב"קוצו" של יהודי. (פתגמים נבחרים)

עַל כֵּן יֹאמְרוּ הַמוֹשְׁלִים – מוֹשֵׁל וְנֹמֵשׁ

אנתו רואים, כי זמן מועט לפני שהרכבת עומדת להפליג מן התחנה, משמייע הממונה קול שריקה. הרבה בני אדם נחפזים לתפוס מקומותיהם מיד עם השמע קול השריקה הראשונה. אחרים, כנגדם, אינם ממהרים לעשות כן, אלא מששמעו את קול השריקה השניה. ברם, בהשמע קול השריקה בשלישית חייבים כל הנוסעים להמצא בתוך קרונות המסע, שהרי הרכבת אינה ממתנה לשום אדם, אפילו הוא חשוב ומכובד ביותר. כן הדבר גם בעת שנעצרת הרכבת בכל תחנה ותחנה בדרך. פשוטי בני אדם, שאינם יורדים לעומקו של דבר, סבורים, שאותו פקיד ממונה בעל המשרוקית הוא המנהיג ומוליך את הרכבת, על פיו תסע, ועל פיו תעצור, והוא הקובע עיתים למהלכה. ברם מביני דבר יודעים, כי אותו בעל משרוקית אינו אלא פקיד נמוך במעלה בין פקידי מסילת הברזל, ואותו אדם, אשר על פיו יתנהלו באמת כל ענייני הרכבת, יושב במקום רחוק בעיר הבירה, הוא נותן פקודותיו לנמוכים ממנו, והנמוכים ממנו לנמוכים מהם, עד שמגיעה הפקודה להממונה בעל המשרוקית. כן הדבר בהנהגת העולם הזה. מלך בשר ודם, תחזינה עינינו שהוא נוהג שררה, מפני שבידיו הופקדו ענייניה של מדינה גדולה. למעלה הימנו שררתו של הקיסר החולש על כמה וכמה מדינות. היו מלכים שמשלו בכיפה, ומלכותם הגיעה לקצו תבל. רבים טועים וסוברים, כי

אנתו מלך, או אותו גיבור הם שמלכו באמת, ובידיהם נמסרה הנהגת העולם. כאילו השמש המאירה ביום בכוחה שלה היא מאירה, והחושך הוא המושל האמיתי בלילה! אי, שוטים שבעולם! כלום אינם יודעים שיש מי שמנהיג באמת לבירה זו - הוא הממליך מלכים, והוא הנותן ממשלה לנסיכים! הבורא יתברך הוא אשר ישלח חמה להאיר לארץ ולדרים עליה, הוא אשר ישית חושך ויהי לילה - לב מלכים ושרים בידי נתונים, מידי גבורת הגיבורים ושבת המושלים! ואילו הם כולם אינם אלא עבדיו עושי דברו. על הפסוק (תהילים לז,ה): "גול על ה' דרכך ובטח עליו והוא יעשה", בו מיעץ דוד המלך, עליו השלום, לאדם לגלגל על ה' את כל צרכיו, אמר פעם ה"חפץ חיים": משל למה הדבר דומה? לסומא, שכאשר הוא מהלך בדרך, צריך הוא לפיקח שיוליכנו. וכי איזה פנים יהיו לו לסומא זה, אם יטען כנגד הפיקח המוליכו, כי לא זו הדרך. וכי יעלה על הדעת, שבעיני העיורות מיטיב הוא להכיר את הדרך יותר מהפיקח בשתי עיניו? אדם חי את חיי בעולם הזה, כשהוא סומך על הקדוש ברוך הוא כגמול עלי אמו. כאשר נדמה לו, כי בחוכמתו יוכל לכלכל את הספקת צרכיו בדרך ישרה, יותר ממה שמזמינים לו משמים, דומה הוא לסומא הנ"ל.

(משלי החפץ חיים)

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

✓ אין לדבר בין תפילה לנפילת אפים, כיון שהכל נחשב כתפילה אחת ארוכה, ועל ידי שמפסיק ומדבר אין תחינתו שמתחנן בנפילת אפים מתקבלת כל כך. ומכל מקום אם עבר ודיבר יאמר נפילת אפים, אבל אין זה רצוי כל כך כמו מי שלא הפסיק.

✓ צריך לומר את הוידוי בנחת ובלב נשבר ונדכה, וישהה בין תיבה לתיבה לידע בפני מי הוא מתוודה, שאם יאמר אותו במרוצה ומבלי הבנה, הרי זה בא לתקן ונמצא מקלקל. ומה גם שעיקר הוידוי הוא שיבכה על עוונותיו ויוריד כנחל דמעה, ואם הוא במרוצה, רחוק הוא מלבכות, והדבר תלוי בשליח ציבור, שיתרגל לומר את הוידוי בהכנעה גדולה, בנחת ולא במרוצה.

✓ יש נוהגים שבשעת הוידוי כשאומרים אשמנו בגדנו וגו', גם השליח ציבור מנמיך את קולו ואומר את הוידוי בלחש, עד וסרנו ממצותיך וגו', אבל עדיף יותר שהשליח ציבור יאמר את כל הוידוי בקול רם.

✓ לאחר הוידוי יאמר י"ג מדות (ויעבור ה' וכו'). וכשאומר ויקרא בשם ה', יפסיק מעט בין תיבת "בשם" לתיבת "ה'". וכשאומר ה' ה' אל רחום וחנון, צריך להפסיק בין שם ה' הראשון לבין שם ה' השני ולהטעים את הפסק שבניהם, כי סודו גדול.

✓ כיון ש"ג מדות הם מדברים שבקדושה, שאינם נאמרים בפחות מעשרה. על כן יחיד שהתחיל לומר וידוי עם הציבור, ועד שסיים הוידוי כבר סיימו הציבור י"ג מדות, יאמר את י"ג בטעמי המקרא כאלו שקורא בתורה. ואפילו אם התחיל י"ג מדות עם הציבור, אבל הציבור סיימו אמירתם, והוא עודנו נמצא באמצע אמירתם, לא יסיים אמירתם בדרך תפילה ובקשת רחמים, אלא בטעמי המקרא.

(התפילה והלכותיה)

קדושה לפני כן, עם כל זאת אם הוא נמצא לפני ברכת אתה קדוש, כששומע קדושה יענה, ובלבד שתהיה קדושה שייכת לאותה תפילה, אבל אם מתפלל שחרית ושומע "כתר" שאומרים במוסף, או להיפך, אין לו לענות.

✓ מי שאיחר לבית הכנסת לתפילת מנחה, ומצא ציבור שיושבים ולומדים, או שיש שיעור תורה על ידי תלמיד חכם, וברצונו לומר תפילת שמונה עשרה בקול רם כדי שיאמרו איתו קדושה, אין לו לעשות כן, כיון שמבטל אותם מלימוד תורה, אלא יתפלל בלחש את כל תפילתו, ולא יבטלם מלימוד תורה.

✓ שליח ציבור שטעה בתפילת החזרה ושכח לומר קדושה, אם נזכר באמצע אתה קדוש, חוזר לומר קדושה וימשיך כסדר. ואם סיים ברכת האל הקדוש יאמר שם קדושה בלי חתימה, וימשיך אתה חונן וגו', אבל אם לא נזכר אלא עד שהתחיל ברכת חונן דעת, חוזר לראש התפילה ואומר הקדושה במקומה.

✓ כשהזמן מצומצם והשליח ציבור אומר תפילה אחת בלבד בקול רם, עד ברוך אתה ה' האל הקדוש, נכון שכל הקהל יתפללו תפילת העמידה מילה במילה עם השליח ציבור, וכשיגיעו לקדושה יאמרו עמו את כל הקדושה, נקדישך ונעריצך וגו' ביחד. ואחר כך ימשיכו התפילה בלחש (ואף על פי שבאופן כזה אין אף אחד שעושה אמן אחר ברכות השליח ציבור, אין בכך כלום, שאין עניית אמן מעכבת בזה כלל). וזה יותר נכון ממה שיש נוהגים להתמתין מלהתפלל עד לאחר שסיים.

✓ אחר שסיים חזרת הש"ץ, אומרים בימות החול וידוי וי"ג מדות ונפילת אפים. ואתם שנהגו שלא לומר תחנון במנחה הוא שלא כדין. ומצוה לזרז את הציבור שיאמרו תחנון במנחה.

✓ כשיגיע השליח ציבור לקדושה, יחזור המתפלל למקום שעמד בו בתפילת שמונה עשרה. וטוב שיכוין רגליו זו אצל זו שיהיו כעין רגל אחת, בשעה שאומר קדושה עם השליח ציבור. ויעמוד כך עד לאחר ברכת האל הקדוש.

✓ לדעת מרן השולחן ערוך אין הציבור אומרים עם השליח ציבור נקדישך ונעריצך וגו', אלא שותקים ומכוונים למה שהשליח ציבור אומר עד שמגיע לקדושה ואז עונים הציבור קדוש. ומכל מקום המנהג כיום (כדעת רבנו האר"י ז"ל) לומר את כל נוסח הקדושה מנקדישך ונעריצך עם השליח ציבור. ואת שתי התובות "נקדישך ונעריצך" יאמרו בקול רם. ואת הפסוקים קדוש קדוש, וברוך כבוד, וימלוך, יאמרו בקול רם, ויגביהו עקביהם כלפי מעלה.

✓ אף על פי שבתפילת שחרית הדין הוא שמי שמאריך בתפילתו לצורך הכוונה ועל ידי זה מפסיד עניית קדושה, רשאי לעמוד בתפילת שמונה עשרה כשהציבור נמצא באמצע ברכת אמת ויציב, בכדי שיוכל להספיק ולענות קדושה בגמר תפילתו, מכל מקום בתפילת מנחה אינו רשאי להקדים תפילתו, שאין להקדים להתפלל לפני הקדיש, כיון שהקדיש עדיף יותר מהקדושה.

✓ אם בא לבית הכנסת בשעה שהציבור אומרים קדושה, צריך לענות עמהם, אפילו אם כבר ענה קדושה במנין קודם. ואפילו אם כבר הגיע כשהציבור כבר עומדים באמצע הקדושה עונה עמהם. ומי שלומד בבית הכנסת ושומע באמצע לימודו קדושה, יש אומרים שיענה עמהם.

✓ המתפלל בכותל המערבי או בבית הכנסת שיש שם רבים בזה אחר זה, ובהיותו בתפילת שמונה עשרה וסיים ברכת מחיה המתים, שמע קדושה ממנין אחר, יפסיק ויענה קדושה עם הציבור, אע"פ שעתידי לענות קדושה בחזרת הש"ץ במנין שלו. וכן אם כבר ענה

הודעה משמחת: ניתן לקבל ללא תשלום דיסקים לשמיעה של מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א. להזמנות: 052-7181618. ניתן להשאיר הודעה. *הכמות מוגבלת, כל הקודם זוכה!*